

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Rektorn vid Söderporten F-3
camilla.kratz@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

---

efter tillsyn i Söderporten F-3
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Söderporten F-3

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Söderporten F-3 besöktes av Skolinspektionen den 20 och 26 mars 2013.

Fakta om skolan

Söderportens skola ligger i området Hageby i Norrköping. Skolan är indelad i två skolenheter och har två rektorer som ansvarar för var sin enhet. På skolan som helhet bedrivs verksamhet i förskoleklass, grundskola årskurs 1–9, grundsärskola och fritidshem. Vidare finns två så kallade internationella klasser vid skolan. Detta beslut omfattar den skolenhet som bedriver verksamhet i förskoleklass, grundskola årskurs 1–3, grundsärskola samt fritidshem.

Skolenheten har ca 282 elever fördelade på tre parallellklasser i F-3 samt en klass i grundsärskolan. Fritidshemmet består av tre avdelningar och ca 200 elever deltar i verksamheten. Personalen är indelad i arbetslag. Enheten leds av en rektor som har ett mycket nära samarbete med rektorn för den andra skolenheten på skolan. Elevhälsan och skolbibliotek är gemensamma för hela Söderportens skola, det finns två delar av skolbiblioteket där en riktar sig till eleverna i de lägre åldrarna och en del som riktar sig mot de högre åldrarna.

Skolenheten saknar en fullständig sammanställning av andelen elever som nått målen i årskurs 3 de senaste fyra åren. För åren 2009 och 2010 finns uppgifter i ämnena svenska, svenska som andra språk och matematik. För året 2011 finns enbart uppgifter om andelen elever som nått målen i ämnet matematik och resultatet var extremt lågt med en måluppfyllelse på 13 procent. Vårterminen 2012 nådde 60 procent av eleverna målen i svenska, 53 procent i svenska som andra språk och 54 procent i matematik. Skolenheten saknar uppgifter om andelen elever som nådde målen i naturorienterande respektive samhällsorienterade ämnen vårterminen 2012.

Inom grundsärskolan gör arbetslaget uppföljningar av elevernas kunskapsutveckling på individnivå, men skolenheten saknar en sammanställning av resultaten.

Helhetsbedömning

Rektorn är en god pedagogisk ledare som har stort förtroende bland personalen. Rektor och personalen strukturerar och utvecklar gemensamt stora delar av skolenhetens verksamhet. Kunskapsresultaten i årskurs 1–3 har dock varit låga under många år. För att nå ett högre resultat och ökad måluppfyllelse inom skolenheten som helhet, måste skolenhetens kvalitetsarbete förbättras. En del i detta arbete är att skolenheten måste sammanställa och analysera resultaten i alla ämnen, både inom grundskolan och grundsärskolan, för att identifiera utvecklingsområden i syfte att utveckla verksamheterna.

Fritidshemmets verksamhet planeras inte utifrån uppdraget och därför är det inte säkerställt att syftet med verksamheten uppfylls. För att garantera att fritidshemmet arbe-

tar utifrån de nationella målen samt att resultaten följs upp och utvärderas måste rektorn säkerställa att det även görs en planering som utgår från skolans styrdokument.

All personal vid skolenheten har under innevarande läsår deltagit i en kompetensutveckling som syftar till att stärka och synliggöra språkets betydelse för lärandet. Detta har fått en positiv effekt på all verksamhet inom skolenheten, då personalen på ett mer medvetet sätt arbetar med att anpassa undervisningen utifrån elevernas individuella förutsättningar och behov. Som ett led i att nå ett högre resultat och ökad måluppfyllelse måste dock rektorn se till att personalen i förskoleklassen arbetar enligt uppdraget med att medverka till att barn med annat modersmål än svenska även utvecklar sitt modersmål.

Elever och vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevens kunskapsutveckling, då det finns brister i skolans skriftliga individuella utvecklingsplaner. Detta kan också vara en bakomliggande orsak till de låga kunskapsresultaten. En skriftlig individuell utvecklingsplan ska utformas så att den stärker elevens medverkan och underlättar fortsatt lärande och utveckling. Rektorn måste se till att den dokumenteras på ett sätt som främjar elevens lärande.

Skolenheten bedriver i vissa delar ett gott arbete med att motverka kränkande behandling. Personalen agerar när det händer något och åtgärder vidtas. Det finns också system för att kartlägga de olika verksamheternas behov. För att öka måluppfyllelsen och skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero måste rektorn säkerställa att skolenheten varje läsår identifierar konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling utifrån verksamheternas specifika behov, att alla åtgärder som genomförs följs upp och utvärderas samt att detta dokumenteras i planen mot kränkande behandling. Vidare måste det finnas rutiner för hur personalen ska dokumentera disciplinära åtgärder och anmäla uppgifter om kränkande behandling.

Slutligen konstaterar Skolinspektionen att det kvarstår brister som påtalats i Skolverkets beslut efter utbildningsinspektionen i maj 2008 (dnr 53-2007:1393). Ett exempel på ett område där brister fortfarande finns kvar är skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Säkerställa att utformningen av elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten och att alla verksamheter har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Säkerställa att eleverna har ett reellt inflytande på undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten, som en del av skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att skolan har forum för samråd med eleverna och eleverna ges möjlighet att påverka arbetssätt och arbetsformer. Det är lärarna som planerar undervisningens innehåll och utarbetar lokala pedagogiska planeringar för ett ämne eller ämnesområde. Eleverna ges dock inte utrymme att delta i detta arbete och ges inte heller på något annat sätt möjlighet att påverka innehållet i undervisningen. Vidare saknar Söderporten en dokumenterad planering för den närmare utformningen av elevernas inflytande vid skolan.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att eleverna inte ges ett tillräckligt aktivt inflytande över utbildningen.

Författning

4 kap. 4, 6, 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att skolan dokumenterar disciplinära åtgärder i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att skolan och fritidshemmet bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling och som en del i detta arbete genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Säkerställa att planen mot kränkande behandling synliggör skolans olika verksamheter och anger vilka åtgärder som ska vidtas utifrån de specifika förhållandena som råder i de olika skolformerna och i fritidshemmet. Planen ska vidare innehålla en redogörelse över de åtgärder som vidtagits föregående år samt innehåller rutiner för personalens och rektorns anmälningsskyldighet.

- Säkerställa att rektorn anmäler uppgifter om kränkande behandling till huvudmannen.

Motivering

Disciplinära åtgärder

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller lärare får enligt särskilda bestämmelser i skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. I grundskolan får en lärare t ex visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Vidare framgår att denna disciplinära åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Dokumentation av disciplinära åtgärder utgör ett stöd i arbetet med att tillförsäkra elever trygghet och studiero. Det är bland annat ett underlag för att kunna sätta in stödåtgärder samt även ge berörda parter en möjlighet till insyn. Dokumentationen av disciplinära åtgärder vid skolan ska ske på ett lämpligt och användbart sätt. Enligt Skolinspektionen behöver en skolenhet rutiner för hur detta ska ske.

Tillsynen visar att det har hänt att lärare vidtar disciplinära åtgärder om elever stör undervisningen. Exempelvis har lärarna omhändertagit mobiltelefoner och visat ut elever från klassrummet. Lärarna uttrycker en osäkerhet om vad man som lärare får och är skyldig att göra när det gäller disciplinära åtgärder. Skolan saknar rutiner för arbetet med disciplinära åtgärder och hur dessa ska dokumenteras på ett systematiskt sätt.

Skolinspektionen bedömer att disciplinära åtgärder inte dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.

Målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling

Huvudmannen har en långtgående skyldighet att säkerställa att alla elever har en trygg skolmiljö. Inom ramen för varje särskild verksamhet ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Som en del i detta arbete framgår av skollagen att det ska genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Vidare ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Vidare framgår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor respektive huvudmannen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår att i det förebyggande arbetet ingår att regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om

förekomsten av bland annat kränkande behandling. Vidare måste skolan analysera kartläggningen för att identifiera risker för kränkande behandling. I samband med analysen ska även tidigare insatser utvärderas och utifrån de identifierade riskerna ska skolan formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet. Vidare ska skolan planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och även bestämma vem som ansvarar för respektive insats. Skolan ska också se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen, analysen samt när man avgör vilka insatser som ska sättas in.

Skolan har under många år arbetat enligt organisationen Friends modell och kallar sig för en "Friendsskola". Skolan har ett trygghetsteam och alla klasser har utsett elever som "Friendsrepresentanter". Elevernas uppgift är att vara en trivselsfaktor i klassen, visa att de bryr sig om sina klasskamrater och berätta för de vuxna på skolan om någonting händer. Tillsynen visar vidare att skolan och fritidshemmet gör terminsvisa kartläggningar av elevernas trygghet och trivsel genom elevenkäter och vid de hälso-samtal som skolsköterskan genomför. Av intervjuer framgår att eleverna i stort känner sig trygga på skolan, men att det finns barn som utsätts för kränkande behandling. Personalen agerar alltid när någonting händer och alla händelser och åtgärder följs upp och utvärderas på individnivå.

Skolan har tidigare tagit fram förslag på åtgärder bland annat gällande trygghet, som exempel kan nämnas "att det alltid ska vara vuxna i omklädningsrummen". Tillsynen visar dock att denna åtgärd inte fungerar i praktiken. Grundskolan, grundsärskolan och fritidshemmet har inte analyserat och sammanfört de olika kartläggningar som görs och inte heller tagit fram konkreta mål och åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling utifrån de olika verksamheternas specifika behov.

Av samma allmänna råd som nämnts ovan framgår att grunden för en genomtänkt och användbar plan mot kränkande behandling är ett aktivt främjande och förebyggande arbete. Arbetet med att motverka kränkande behandling ska ingå som en del av skolans kvalitetsarbete och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Planen kan därför användas som dokumentation i det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare nämns att för att kunna bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande behandling är det lämpligt att de rutiner som behövs finns samlade i skolans plan mot kränkande behandling. Viktigt är också att planen avspeglar och utgår från förhållandena i varje enskild verksamhet.

Inte heller av skolenhetens plan mot kränkande behandling kan utläsas hur man arbetar med att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skolan har en gemensam plan för båda skolenheterna som benämns "Likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling 2012/2013 – grundskola, grundsärskola och fritidshem". Planen är generellt skriven och inriktad på grundskolans verksamhet, varken grundsärskolans eller fritidshemmets verksamhet synliggörs i planen. Vidare saknar planen konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Den elevenkät som skolan genomför två gånger varje läsår innehåller allmänna frågor om trivsel, men saknar konkreta frågeställningar om kränkande behandling. Vidare saknar planen en redogörelse av hur föregående års insatser genomförts.

Planen innehåller inte heller några rutiner för personalens och rektorns anmälnings-skyldighet. Av intervju med rektorn har framkommit att personalen under innevarande

läsår anmält händelser till rektorn när elever upplevt sig kränkta, men att rektorn inte anmält dessa vidare till huvudmannen. Rektorn har för avsikt att börja göra detta en gång varje månad.

Enligt Skolinspektionens bedömning är detta allt för sällan. Av samma allmänna råd som nämnts ovan framgår att eftersom anmälningsskyldigheten gällande kränkande behandling är direkt kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna måste även anmälan ske skyndsamt.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan inte arbetar tillräckligt med att förebygga och förhindra kränkande behandling för att tillförsäkra alla elever en trygg skolmiljö. Inte heller uppfyller skolans plan mot kränkande behandling författningarnas krav. Rutiner för personalens och rektors skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling saknas och kan lämpligen skrivas in i skolans plan mot kränkande behandling.

Författning

5 kap. 6 och 24 §§ skollagen

6 kap. 6, 7, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att studiehandledning på modersmålet ges till alla elever som har behov av det.
- Säkerställa att det av åtgärdsprogrammen framgår hur behoven ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Studiehandledning på modersmålet

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) med kommentarer för utbildning av nyanlända elever, betonas vikten av att skolan arbetar medvetet med att underlätta den nyanlända elevens lärande i alla ämnen.

Av tillsynen framgår att det finns elever på skolan som har behov av studiehandledning på modersmålet och som också ges detta stöd. Av intervju med personal framgår att det finns elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, men som inte får detta. Lärare har sammanställt en lista till rektorn med namn på de elever som har behov av studiehandledning. Rektorn har inte samma bild och känner inte till att personal skulle ha sammanställt en förteckning av elevernas behov.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte säkerställt att alla elever som behöver studiehandledning på modersmålet får detta.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår följande. Ett åtgärdsprogram är ett redskap för lärare, annan skolpersonal och rektor i arbetet med att stödja en elev i behov av särskilt stöd, så att han eller hon får förutsättningar att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen och nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska vidtas. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Vidare är det viktigt att de åtgärder som skolan utarbetar och dokumenterar är konkreta och utvärderingsbara, och att de är kopplade till elevens behov och de mål som har satts upp.

Tillsynen visar att skolenheten har rutiner för arbetet med särskilt stöd. Personalen anmäler behov av särskilt stöd till rektorn och elevhälsoteamet. Rektorn ser till att det görs en utredning och att det sker samråd med elevhälsan. Vidare är det rektorn som beslutar om åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram utarbetade under höstterminen 2012 och vårterminen 2013. Kvaliteten varierar i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av. De långsiktiga målen är ofta generella och kan beskrivas som "att nå kunskapskraven i årskurs 6". De kortsiktiga målen kan vara konkreta men det finns också exempel på motsatsen. Det kan t ex stå "att utveckla sin grovmotoriska förmåga". De åtgärder som beskrivs är för det mesta kopplade till målen, men ofta allmänt hållna och av strukturell karaktär. Istället för att i åtgärden beskriva hur eleven ska utveckla sin grovmotoriska förmåga står det "utöka schemat med ett pass med idrott i mindre grupp". Eftersom det dessutom saknas information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas, medför generella mål och åtgärder att åtgärdsprogrammen blir svåra att följa upp och utvärdera. Åtgärdsprogrammet blir då inte det pedagogiska verktyg och utgör inte det stöd i planeringen av undervisningen för den enskilde eleven som är intentionen med bestämmelsen. Det medför också att elev och vårdnadshavare inte kan följa de konkreta insatser som skolan gör för eleven.

Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdsprogram inte uppfyller författningarnas krav.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner sammanfattar konkret vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Skriftliga individuella utvecklingsplaner utgör en del i skolans fortlöpande arbete med att informera elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:16) med kommentarer om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen, framgår att skriftliga individuella utvecklingsplaner konkret bör beskriva vilka insatser som skolan ska göra, och vad eleven och vårdnadshavaren kan göra, för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Omdömena ska inte innehålla beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper, utan en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla de ämnen som eleven får undervisning i den aktuella terminen. Omdömena har en formativ funktion, vilket innebär att de ska stödja elevens fortsatta lärande och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter.

Tillsynen visar att lärarna genomför utvecklingssamtal varje termin och i samband med dessa utarbetas skriftliga individuella utvecklingsplaner för elever i både grundskola och grundsärskola. Av de exempel som granskats framgår att omdömen inte ges i alla ämnen i grundskolan, exempelvis saknas omdömen i de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena. Eleverna i grundsärskolan har fått omdöme i livskunskap trots att detta inte är ett ämne. Kvaliteten varierar i de omdömen som lärarna skrivit. Vissa omdömen ger god information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven medan andra saknar en sådan beskrivning. I vissa ämnen beskrivs och bedöms elevens intresse, attityd och aktivitet. Det framgår dessutom inte alltid konkret och tydligt vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Istället beskrivs skolans insatser mer generellt, exempelvis "stötta" och "använda anpassat material, konkret och praktiskt".

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte informerar eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling i enlighet med författningarnas krav.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom skolenhetens alla verksamheter som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta kvalitetsarbete dokumenteras på skolenhetsnivå.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Läroplanen anger att rektorn ansvarar för skolans resultat och att det följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, framgår bland annat att rektorn bör skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Det är angeläget att rektorn ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling. I de allmänna råden om kvalitetsarbete betonas vidare vikten av att analysera orsaken till skillnader mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanen.

Vid tillsynen har framkommit att rektorn är en målmedveten och respekterad ledare av personalen på skolenheten. Tillsammans med personalen arbetar rektorn för att utveckla verksamheten utifrån de nationella målen. Skolenhetens systematiska kvalitetsarbete utgår till stor del från kommunens stödsystem "Qualis". Tillsynen visar dock att det finns brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. Grundskolan och grundsärskolan planerar verksamheten utifrån de nationella målen, men det saknas en fullständig resultatsammanställning för båda skolformerna på skolenhetsnivå. Vidare behöver analysen av kunskapsresultaten förbättras, så att relevanta åtgärder kan vidtas för högre måluppfyllelse.

Tillsynen av fritidshemmet visar att planeringen av arbetet inte alltid utgår från syftet med verksamheten. Det sker viss planering tillsammans med personalen i grundskolan och grundsärskolan, men enligt rektor är detta inte tillräckligt för att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med uppdraget och de nationella målen. Eftersom det saknas en långsiktig planering för fritidshemmet där det tydligt framgår ramarna för verksamheten utifrån en balans mellan fri lek och styrda aktiviteter, kan det enligt rektor hända att personalen genomför aktiviteter utan att det finns en medveten koppling till uppdraget med verksamheten. Rektor uppger också att fritidshemmet har varit åsidosatt och målen har inte varit tydliga. Innevarande läsår har dock rektor och perso-

nalen tagit fram tre målområden som verksamheten arbetar mot; leken, övergripande planeringar samt arbetsmiljön. Det har också framkommit att personalen i fritidshemmet gör veckoutvärderingar runt olika aktiviteter och diskuterar resultatet, men någon övergripande analys görs inte.

Vidare visar tillsynen att det inte görs någon uppföljning eller utvärdering av insatserna kring särskilt stöd på klass och enhetsnivå. När det gäller skolenhetens arbete med att motverka kränkande behandling kartläggs alla verksamheter inom skolenheten genom enkäter till elever och personal en gång varje termin. Resultatet sammanställs på skolnivå men synliggör inte verksamheternas olika behov. Det görs även andra kartläggningar av elevernas trygghet på skolenheten, t.ex. vid skolsköterskans hälsosamtal. Underlagen används dock inte alltid i det målinriktade arbete som ska bedrivas genom att identifiera konkreta mål och åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling i skolenhetens olika verksamheter. (se även bedömningsområde Trygghet och studiero)

Rektorn har påbörjat ett utvecklingsarbete av kvalitetsarbetet och ett exempel som nämns är att enheten kommer att göra utvärderingar av olika ämnen i kvalitetsverktyget "incito", som ett underlag för att förbättra undervisningen och därmed nå ett högre resultat. Vidare kommer skolenheten framöver att göra resultatsammanställningar för samtliga verksamheter. Även när det gäller fritidshemmet har skolenheten påbörjat ett utvecklingsarbete för att säkerställa att verksamheten bedrivs utifrån de nationella målen och omfattas av skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. Skolinspektionen ser positivt på det utvecklingsarbete som rektorn påbörjat.

Sammantaget bedömer emellertid Skolinspektionen att skolenhetens systematiska kvalitetsarbete brister. Det saknas också dokumentation som ger en samlad bild av skolenhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Säkerställa att modersmålsstöd anordnas i förskoleklassen i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att förskoleklassen ska medverka till att elever med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) ska modersmålsstöd i förskoleklass i första hand vara en pedagogisk fråga för förskoleklassen. Det framgår bland annat att i varje förskoleklass där det finns elever med annat modersmål än svenska ska aktiviteter, arbetssätt, miljö och material anpassas till elevernas behov. Det kan till exempel handla om att tillhandahålla material eller sagoböcker på elevernas

modersmål. Det kan också handla om att ha musikstunder och andra typer av samlingar där fokus ligger på elevernas kultur och där svenska begrepp används parallellt med begrepp på elevernas modersmål.

Tillsynen visar att det finns elever i förskoleklassen med annat modersmål än svenska. Av intervjuer med lärare framgår att det finns barn som inte talar något språk och personalen försöker möta dessa barn på olika sätt både med kroppsspråk och enklare pekböcker. Personalen utgår från och arbetar för att barnen ska utveckla det svenska språket. Varken rektorn eller personalen i förskoleklassen har övervägt hur verksamheten på ett strukturerat sätt kan medverka till att elever med annat modersmål än svenska får möjlighet att även utveckla sitt modersmål.

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte tillräckligt medverkar till att elever med annat modersmål än svenska får möjlighet att även utveckla sitt modersmål. Det är viktigt att personalen i förskoleklassen är medveten om att detta ingår i deras uppdrag och planerar och genomför sin verksamhet därefter.

Föfattning

9 kap. 10 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Anders Kennberg och utredare Rut Hård af Segerstad.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Sofia Lindstrand
Utredare/föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).